

Forholdet mellem Koranen og Sunnah'en

Af Abdelilah Ghiyati, cand. pæd. studerende

Op igennem historien har der altid været nogen, der har villet adskille Koranen og Sunnah'en. Profeten Mohammed (Gfvmh) har selv fortalt om dem, der ville gøre det. Hans udsagn herom (hadîth) citeres senere i artiklen. Det er nødvendigt indledningsvist at præcisere nogle punkter omkring islams kilder: nemlig først og fremmest Koranen og Sunnah'en. Koranen er Allahs ord, som blev åbenbaret til Profeten Mohammed og blev nedskrevet i takt med, at Profeten modtog åbenbaringerne. Profetens tilhængere fik ikke lov til at nedskrive hans sædvane og udsagn, medens han levede. Det var først efter hans død, at arbejdet med at indsamle udsagnene blev udført. Det gav anledning til en stor videnskab: Hadîth-videnskaben (Ilm al-Hadîth). Denne videnskab har givet os mulighed for at skelne mellem stærke og svage Hadîth med flere forskellige grader i klassifikation.

"Sunnah" er et arabisk ord, som etymologisk betyder: metode, vej, eksempel eller model. Profeten har sagt: "Den, der starter en god sunnah, får ikke kun belønning for sig selv, men også for andre, der har gjort som ham, indtil Dommedag. Og den, der starter en dårlig sunnah, bliver ikke kun straffet for det, han har gjort, men også for det, som andre har gjort ved at efterligne ham indtil Dommedag." Iflg. Sharî'a betyder Sunnah'en alt det, som Profeten har sagt, gjort eller stiltiende accepteret. Tale-Sunnah er f.eks.: Om havet: (dets vand er Tahour, dette døde er Halal) Handlings-Sunnah er f.eks.: Hvordan Profeten forrettede de fem daglige bønner, hvordan Profeten foretog pilgrimsfærd (al Hadj) eller hvordan Profeten accepterede et vidne i stedet for to, hvis den, der fremsatte en påstand kunne sværge på den. Accept-Sunnah er f.eks.: Det, som Profetens sahaba (følgere) gjorde, og som han stiltiende accepterede – enten ved ikke at udtale sig, ved ikke klart at tage afstand, eller ved at vise sin accept i form af glæde, som f.eks.: To sahaba, der var på rejse, skulle bede den tredje bøn. Da de ikke havde vand til at foretage den rituelle afvaskning (wudû'), foretog de den symbolsk (tjamum). Da de senere fandt vand, gentog den ene af dem bønnen – den anden ikke. Da Profeten hørte derom, sagde han til den, der ikke havde gentaget bønnen: "Du har ramt Sunnah'en" - og til den, der havde gentaget bønnen, sagde han: "Du vil få dobbelt belønning." Et andet eksempel er Muads svar til Profeten, da han ville sende ham til Yemen. Profeten spurgte ham: "Hvad vil du bruge som kilde, når du skal dømme i en sag?" Muads svar var: "Koranen. Hvis jeg ikke kan finde noget i den, vil jeg bruge Profetens Sunnah. Og hvis jeg ikke kan finde noget i den, vil jeg anstrenge mig for at danne mig min mening." Profeten accepterede og sagde: "Tak til Allah, som har vist Profetens budbringer den rette vej."

Sunnah'en som kilde til jurisprudens:

Der er blandt muslimerne konsensus om, at Sunnah'en er en kilde til lovgivning, så længe den er stærk med hensyn til den kæde af personer, der har overleveret et givent udsagn (isnâd). Det betyder, at de regler, som Sunnah'en indeholder, sammen med Koranens regler er den lov, som enhver muslim ved godt helbred, ved sin fornufts fulde brug og som er fri (dvs. ikke slave), skal respektere fra pubertetsalderen.

Profetens rolle

Muslimerne tror, at Allah har sendt Profeten med to centrale opgaver: At videregive Koranen til menneskene: Oh Profet! Videregiv det, der blev åbenbaret til dig fra Allah. Hvis du ikke gør det, har du ikke videregivet Hans Budskab. (5:68) At forklare Koranens betydning: Vi har åbenbaret advarselen (Koranen), for at du forklarer menneskene det, der er nedsendt til dem og for at de må

tænke efter. (16:45) 1.) Ud fra dette kan man forstå, at Sunnah'en, som er forklarende, er blevet bevaret ligesom Koranen, fordi et bevis kun har værdi sammen med sin forklaring. Det er Os, der lidt efter lidt har nedsendt advarslen (Koranen), og Vi vil bevare den (imod forvanskning og udslettelse). (15:10) 2.) Imam Shâfi'î har vist os forskellen mellem Koranen og Sunnah'en: "Koranen er samlet i én bog, medens Sunnah'en er opdelt - og det, der er opdelt, er her på jorden sammen med Bogen (Koranen)." Det er de lærdes viden om Sunnah'en, der udgør forskellen imellem dem. Imam Shâfi'î siger i bogen Al-Rissalah: "Det arabiske sprog er det mest omfattende og har det største ordforråd, og der findes ikke noget menneske, som kender alle afskygninger af dette sprog – undtagen én der er profet." Hvorfor nævner Shâfi'î det arabiske sprog i denne sammenhæng? Det er, fordi kendskab til det arabiske sprog hos araberne er lige så vigtigt som kendskab til Sunnah'en hos de retslærde (fuqaha): "Vi kender ikke nogen, der har samlet Sunnah'en, og som ikke har glemt en del af den. Hvis vi samler alle lærdes viden, har vi Sunnah'en. Og hvis man spreder én lærds viden, er der flere dele, han ikke kan huske; men som han kan finde hos andre." (Al- Rissalah side 42-43) 3.)

Sunnah'ens forhold til Koranen

De lærde siger, at Sunnah'ens forklaringer til Koranen indeholder flere sider: Den bekræfter Koranens tekst, f.eks.: Forret bøn og betal zakât. (2:84) Oh I troende! Det er foreskrevet jer at faste, som det var foreskrevet dem før jer. (2:188) Enhver, der har mulighed derfor, er forpligtet over for Allah at valfarte til Huset. (3:98) Omars søn har videregivet, at Profeten har sagt: "Islam er bygget på fem (søjler): Vidnesbyrd (la Ilaha Illa Allah), bøn, zakât (almisse), valfart og faste i måneden ramadan." (al-Bukhâri og Muslim) 4).

Den specificerer det, der er generelt, hvilket udgør den største del af Sunnah'en: I Koranen er der generelle love (regler), som specificeres i Sunnah'en. Koranen foreskriver bøn, medens Sunnah'en specificerer tidspunkter, antal rakaa (bøjninger), form og alt det, der gør bønnen formelt acceptabel. Iflg. Hadîth, har Profeten også sagt: "Forret bøn, som I har set mig bede." (al-Bukhâri).

En anden form for specificering : Ang. arv siger Koranen: ... til en dreng så meget som to pigers andel, men hvis der er piger over (tallet) to, så skal de have to tredjedele af, hvad den (afdøde) efterlader sig. Er der kun én, så skal hun have halvdelen... (4:12) Dette vers er generelt; men Sunnah'en har præciseret, at reglen ikke gælder, når de implicerede parter har forskellig tro. Iflg. Usama Ibn Zaid har Profeten sagt: "En Muslim må ikke arve en vantro, og en vantro må ikke arve en muslim." (al-Bukhâri)

Den forklarer det, der kan misforstås: Den er en slags eksegese. Spis og drik, indtil I kan skelne en hvid tråd fra en sort i dagningen. (2:188) Da dette vers var blevet åbenbaret, fortalte Adij Ibn Hatim: "Jeg tog en sort og en hvid tråd og lagde dem under min hovedpude. Jeg kiggede på dem om natten; men jeg kunne ikke se nogen forskel. Jeg fortalte dette til Profeten, som sagde: "Det er nattens mørke og dagens lys."" (al-Bukhâri)

Den begrænser det ubegrænsede: I skal have halvdelen af, hvad jeres hustruer efterlader sig, hvis de ikke har børn. Og hvis de har børn, så skal I have en fjerdedel af, hvad de efterlader sig, efter at jeres gæld og stiftende legater (testamente) er fratrukket... (4:13) Dette vers specificerer ikke hvem, der kan modtage tes ta mentariske gaver, og hvor stor en del af formuen, der kan testamenteres bort. Iflg. Sunnah'en må de testamentariske gaver ikke overstige en tredjedel af formuen, og legale arvinger kan ikke modtage testamentariske gaver. Iflg. Mus'ab Ibn Saad Ibn Abi Waqqas sagde hans far: "Profeten besøgte mig på mit dødsleje. Jeg sagde: "Jeg vil testamenterer hele min formue

bort." Profeten sagde: "Nej." Så sagde jeg: "Halvdelen?" Så sagde Profeten: "Nej." Så sagde jeg: "En tredjedel." Så sagde Profeten: "Ja, og tredjedelen er meget." (Muslim). Iflg. Abu Umama hørte han Profeten sige: "Allah har givet enhver sin ret. Og den, der har arveret, har ikke ret til at modtage testamentariske gaver." (Abu Dawud). 5.)

Kan Sunnah'en annullere Koranen?

Et eksempel kan belyse dette: Koranen fastlægger, hvilke kvinder en mand ikke må gifte sig med... (4:23-25) Disse vers nævner femten tilfælde, hvorefter det nævnes, at udover disse er resten tilladt. Iflg. Sunnah'en har Profeten sagt: "Det er ikke tilladt at være samtidig gift med en kvinde og hendes moster eller faster." (Bukhâri & Muslim), og Ibn Hibban har tilføjet: "Hvis I gør dette, har I brudt slægtsbåndet." Dette tilfælde er ikke nævnt i Koranen. Har Sunnah'en annulleret Koranens ubegrænsede tilladelse med disse nye forbud? Realiteten er, at hvis der ikke var disse hadîth, der forbyder at gifte sig med en kvinde og hendes faster eller moster samtidig, ville reglen være, at man gerne må samle dem, medens Koranverset udelukkende forbyder at, man kan være gift med to søstre samtidig. De lærde siger, at man ikke må være gift med en kvinde og hendes moster eller faster samtidig. Ved nærmere eftertanke kan man sige, at der blot var en sproglig uenighed mellem dem, der har sagt, at Sunnah'en kan annullere Koranen og dem, der har sagt det modsatte. Dette kan generaliseres til alle hadîth og Koranen.

Kan Sunnah'en lovgive uden om Koranen?

Profetens hadîth gør det tydeligere, at Islam tages fra to kilder : Koranen og Sunnah'en. Koranens vers tydeliggør, at hengivelse til Allah og til Profeten er en forpligtelse. Ingen af de lærde muslimer har sagt, at Sunnah'en lovgiver uden om Koranen, men én af Profetens profetier er, at der kommer engang, hvor nogle folk vil kalde sig Koranens folk, og som ikke vil anerkende Sunnah'en. Hadîth siger: "Der vil snart være én, der hører én af mine hadîth, og som vil sige: "Koranen er mellem jer og os. Det vi finder i den som halal, vil vi tage som halal, og det, vi finder i den, som haram, vil vi tage som haram. Husk, at det Profeten har forbudt, er forbudt iflg. Allah." (Sahih al jami' assaghir no.8038).

En anden hadîth siger: "Jeg har modtaget Koranen og noget lignende med den. Der vil snart være én mæt, som sidder på sin stol og siger: "I skal tage Koranen. Det, den tillader, skal I tillade, og det, den forbyder, skal I forbyde." Det er jer ikke tilladt at tage noget, som en dhimmi 6.) har tabt, med mindre han ikke mere har brug for det. En gæst har krav på kira (velkomstdrik), hvis de, hos hvem han er, ikke giver ham den, så må han godt tage det, der svarer til sin kira." (Sahih al jamii' assaghirno.264). Sunnah'en forklarer det, som Koranen ikke omtaler. Sunnah'en er en del af åbenbaringen. Uanset, om forklaringen drejer sig om det, der er generelt, eller om noget, der ikke omtales i Koranen.

Kan Sunnah'en modsige Koranen?

Der findes ingen stærk Sunnah (sahih hadîth), som de lærde har accepteret, og som modsiger Koranen - det er utænkeligt. Så hvis der er nogen, der mener, der er modsætninger, bør de prompte tage afstand fra det, og den lærde, der får kendskab til deres mening, må finde årsagen: Årsagen kan være uegnethed til at finde relationen (sammenhængen) mellem det generelle og det, som Sunnah fastlægger. Alkama siger : "Jeg har været hos Aicha. Så kom Abu Huraira, og hun sagde: "Er det dig, der siger, at en kvinde blev straffet for en kat, som hun lod sulte og tørste!?" Han sagde: "Ved du, hvad den kvinde var? Den kvinde var oven i købet vantro, den troende er mere værdig for Allah end at han vil blive straffet for en kat! Hvis du viderebringer Profetens udsagn, så vær forsigtig med, hvad du siger."

Aicha kunne ikke forestille sig, at en troende straffes for et dyr, men de lærde har accepteret denne hadîth og har forklaret det som en af islams fortrin: I hvert levende væsen er der belønning (ajr), og mennesket straffes for lidelser, de udsætter dyr for – ligesom de straffes for de lidelser, de udsætter mennesker for. (bab al aula) (det mere sandsynlige = prioriterings princip). Imam Ahmad)

Fornuftens plads i lovgivningen

De, som i nogle perioder ville skelne mellem Koranen og Sunnah'en eller ville give mere plads til fornuften i lovgivningen, havde forskellige grunde dertil: I den periode, hvor udsagnene blev samlet, var det svært at skelne mellem stærke og svage hadîth. Derfor ville nogle bruge fornuften som en slags målestok. De udsagn, som ikke blev accepteret af fornuften, blev dengang forkastet. 7.) Det var en slags ekstremisme, som blev forkastet af de lærde muslimer. Igennem kontakten med græsk filosofi, var der andre, der tog vestlige principper som arbejdsredskab. Det kunne ikke lade sig gøre, fordi islamiske kilder selv har fastlagt lovgivningsprincipper, som allerede var blevet nedskrevet under Omar Ibn Abdel Aziz'. 8.) De samme principper er stadigvæk gældende i de forskellige jurisprudens-nstanser i den islamiske verden.

Fornuften har spillet en stor rolle ved samlingen af hadîth'ene, idet man opsatte regler for, hvordan og hvornår man kan acceptere en hadîth og klassificere den blandt de andre. Fornuften har hjulpet til at klassificere Hadîth-samlinger i forskellige grader. Nogle sahaba startede indsamlingen af hadîth allerede på Profetens tid, f.eks. : Abu Hurajra, Jabir og Abdellah ibn Amr Ibn Al'as. De tre var blandt dem, der udgør en del af de samlinger i Omar Ibn Abdel Aziz's tid. Det var forbudt at skrive Koranen og Sunnah'en på samme materialer. 9.) Det var kun nogle få velrenommerede "skriftkloge", der fik tilladelse til at nedskrive Sunnah'en separat. Blandt dem, der nedskrev Koranen, nævner Subhi Saleh 40. De fleste af dem var fra Mekka. 40 er ingenting i forhold til datidens befolkningstal. Araberne var ikke et folk, der kunne læse og skrive; men de havde mundtlige overleveringer og ingen filosofi. Det forklarer, hvad der skete, da Koranen opfordrede folk til at studere: Blandt de muligheder, som fangerne havde for at løskøbe sig, var muligheden for at undervise 10 muslimske børn i at læse og skrive. Alle var ivrige efter at lære at læse og skrive; men de fleste fik ikke lov til at nedskrive Koranen, ej heller Sunnah'en. De vigtige ting blev nedskrevet og offentliggjort, som f.eks. pagten mellem muslimerne og jøderne i Medina, og pagten mellem muslimerne og Mekkas beboere. 10.) De, der kunne skelne i skrift mellem Koranen og Sunnah'en fik lov til at skrive. Derfor har man taget deres samlinger i betragtning, da man skulle lave den store samling på Omar Ibn Abdel Aziz's tid.

Sunnah'en og dagligdagen

En stor del af Sunnah'en handler om Profetens daglige færden, og om skik og brug. Det domæne er frivilligt, og individet må gerne rette sig efter de forskellige situationer, som det befinder sig i - med respekt for overordnede principper. For at en handling får status af 'ibada (tilbedelse), må den skifte zone fra skik til efterligning af Profeten - medmindre omstændighederne ikke giver mulighed for efterligning. Konteksten skal altid tages i betragtning uden at dræbe islams ånd og charias principper.

Opsummering

Vi har i det foregående berørt et vigtigt emne, som drager skel mellem folk og udelukker nogle fra islam. Man kan ikke skelne mellem Koranen og Sunnah'en. Der hersker konsensus blandt muslimerne om, at Sunnah'en er en kilde til lovgivning, så længe den er stærk med hensyn til den kæde (sanad), som har fortalt den. Det betyder, at de regler, som Sunnah'en indeholder - sammen

med Koranens regler - er lov, som enhver muslim ved godt helbred, ved sin fornufts fulde brug og som er fri (dvs. ikke slave) skal respektere fra pubertetsalderen.

Sunnah'ens regler er bekræftende og forklarende i forhold til Koranen, eller lovgivende på de områder, Koranen ikke har sagt noget om. Derfor lovgiver Sun - nah 'en efter de samme principper, som Koranen selv fastsætter. Følgelig kan der ikke være modsætninger mellem Koranen og Sunnah'en. Koranen siger, at Profeten ikke taler af eget begær (al hawa) Og han taler ikke af eget begær. (53:4) Det, som Profeten siger, er åbenbaring - med mindre han tilføjer, at det, han taler om, ikke er åbenbaring, og at det er en del af det, hvor fornuften er mesteren.

Opsummerende kan man sige: At skelne mellem Koranen og Sunnah'en er at "dræbe" Islam. En muslim, som ikke tager Sunnah'en i betragtning i sine handlinger, er som én, der går med et slukket lys - det kan han ikke bruge til noget. Muslimer uden Sunnah'en er som et samfund uden fædrene arv. De lærde siger: Den, der forkaster Sunnah'en grosso modo, har forladt Islam.